روزنامه شرق

یکشنبه ۱۰ شهریور ۱۳۹۸ • ۱ محرم ۱۴۴۱ • ۱ سپتامبر ۲۰۱۹

سال هفدهم • شماره ۳۵۱۴ • ۱۶صفحه • ۴۰۰۰ تومان

در مراسمی با حضور مقام معظم رهبری

مضجع شریف حضرت امام‌رضا علیه‌السلام غبارروبی شد

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری: در آستانه ماه محرم‌الحرام و فرارسیدن ایام سوگواری سید و سالار شهیدان، دیروز مضجع شریف ثامن‌الحجج حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا علیه‌السلام با حضور مقام معظم رهبری غبارروبی شد...

صفحه ۲

آیت‌الله مکارم‌شیرازی:

شرکت رئیس‌جمهور در بعضی از مجالس سبب ناراحتی می‌شود

گروه سیاست: آیت‌الله مکارم‌شیرازی به معاون رئیس‌جمهوری گفته که داشتن فرودگاه برای قم ضرورت است. به گزارش «ایرنا» او دیروز هم به محمد نهاوندیان، معاون رئیس‌جمهوری گفته: «خیلی‌ها می‌خواهند مستقیم...

صفحه ۳

تبصره ۲۱ قانون بودجه اجرائی نشد

بودجه به شرط لیست حقوق

صفحه ۴

پشت‌پرده حمله به شهردار قم به بهانه تحصیل فرزندانش در آمریکا

یاران لاریجانی در محاصره

عکس: احمد معینی‌جم، ایرنا

صفحه ۶

تیترها

معاون سیاسی وزارت خارجه ایران خبر داد

انعطاف نفتی آمریکا

صفحه ۱۵

خرید بنز و خانه در زعفرانیه با پول بانک سرمایه

صفحه ۵

سرنوشت امام‌موسی صدر در هاله‌ای از ابهام

انتظار ۴۱ ساله

صفحه ۲

اسامی برگزیدگان جشن خانه سینما اعلام شد

شب پیشتازی «سرخپوست» و ناکامی «شبی که ماه کامل شد»

صفحه ۱۰

داستان پیچیده سعید

قهرمان جودوی ایران پناهنده آلمان می‌شود؟

صفحه ۱۴

مهلت رو به اتمام دولت

عضو کمیسیون صنایع مجلس مخاطرات مصوبه مجلس را گوشزد کرد

صفحه ۵

سرمقاله

فصل «دِتانت» فرا رسیده است؟

رضا نصری . حقوق‌دان

در روابط بین‌الملل اصطلاح «دتانت» (Détente) به روند و وضعیت کاهش یا تعلیق تنش میان دو یا چند کشور اشاره دارد. دوره دتانت می‌تواند بر اثر انعقاد یک معاهده تحقق یابد یا به واسطه ایجاد سازوکارهای تنش‌زدایی (De-escalation) -مانند کانال‌های گفت‌وگو- شکل بگیرد. برای مثال، در دهه ۱۹۶۰ -در اوج رقابت‌های ایدئولوژیک، نظامی و راهبردی جنگ سرد- دوره‌ای «دتانت» در روابط میان آمریکا و شوروی ایجاد شد تا این دو ابرقدرت به تقابل مستقیم با یکدیگر کشیده نشوند. در واقع، آغاز دوره دتانت محصول این درک مشترک بود که هر نوع تقابل مستقیم میان این دو قدرت جهانی، می‌تواند نه‌تنها به نابودی آنها بلکه به نابودی بخش درخور ملاحظه‌ای از کره زمین منجر شود و از این رو لازم دانسته شد منازعات جدی در نهایت در چارچوب سازوکارهای دیپلماتیک و مذاکراتی حل‌وفصل شوند. در این دوره بود که معاهداتی مانند NPT، معاهده محدودسازی جنگ‌افزار راهبردی (SALT)، کنوانسیون منع سلاح‌های بیولوژیک، معاهده ABM و توافق هلسینکی (که متشکل از توافق‌های اقتصادی و سیاسی متعدد بود) شکل گرفتند تا فضایی برای همزیستی میان دو قدرتی که هریک توان تخریبی بالایی داشتند، ایجاد شود. امروز نیز دلیل میانجیگری و تلاش برخی کشورها -ازجمله فرانسه و ژاپن- برای آغاز مذاکرات جدید میان ایران و آمریکا، این درک عمیق است که تشدید تنش و رویارویی مستقیم میان این دو قدرت عصر جدید، می‌تواند منطقه و جهان را برای دهه‌ها به آتش بکشاند.

ادامه در صفحه ۴

حرف اول

درس‌هایی از ۳ زلزله

مهدی زارع
استاد پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله

پایان دهه اول شهریور، با سالروز سه زمین‌لرزه مهم تاریخ زمین‌لرزه‌های ایران شناخته می‌شود؛ زمین‌لرزه ۱۰ شهریور ۱۳۴۱ با بزرگای ۷.۲ در جنوب دشت قزوین، بوئین‌زهرا، زمین‌لرزه ۹ شهریور ۱۳۴۷ در دشت بیاض و ۱۰ شهریور ۱۳۴۷ در شهر فردوس خراسان، به ترتیب با بزرگاهای ۷.۱ در دشت بیاض و ۶.۷ در فردوس. این سه رخداد که هر سه در دهه ۴۰ شمسی رخ داده‌اند، با حدود ۲۵ هزار نفر کشته، آسیب مهمی را در محدوده غرب تهران و شمال دشت کویر لوت موجب شدند. در استان قزوین، زلزله اول تیر ۱۳۸۱ چنگوره (آوج) نیز با بزرگای ۶.۳، موجب شد ۳۲۰ نفر کشته شوند. توالی زمین‌لرزه‌ها در روندی گسله، شامل گسل‌های فعالی که انتهای هرکدام به ابتدای بعدی می‌رسد (از غرب به ترتیب: گسل‌های آبگرم، ایپک، جنوب اشتهارد، ماهدشت- جنوب کرج و در نهایت گسل شمال تهران) و احتمال رخداد زمین‌لرزه‌های پی‌درپی در پهنه گسله شرقی-غربی در جنوب دشت قزوین تا شمال تهران، مسئله‌ای کلیدی است. با توجه به تراکم جمعیت حدود ۱۸ میلیون نفری در استان‌های تهران، البرز و قزوین، اهمیت موضوع برای ایمنی لرزه‌ای کشور ما مشخص است. گسل ایپک که مسبب زلزله ۱۳۴۱ بوئین‌زهرا بود، مسبب وقوع دو زمین‌لرزه تاریخی در پنج هزار سال و سه هزار سال قبل نیز بوده است. ۹ زمین‌لرزه پیش از تاریخ در منطقه شمال غرب تهران بین ۳۰ هزار سال تا سه هزار سال قبل و همچنین ویرانی تمدن قیطریه در حدود سه هزار تا سه‌هزارو ۲۰۰ سال قبل (احتمالا بر اثر یک زمین‌لرزه) رخ داده است. با توجه به بازگشت حدود دو تا سه هزار سال در محدوده گسل‌های دشت قزوین و همچنین در سامانه گسلی شمال تهران، احتمال وقوع زمین‌لرزه مخرب واصلی (با بزرگای بیش از ۷) در پهنه دشت قزوین، کرج و تهران در زمان حاضر بالاست. در هفته اول شهریور بازدیدی از گسل‌های فعال استان قزوین داشتم و مشاهده شد شواهد مختلفی برای فعالیت گسل‌های شمال قزوین، ایپک و آبگرم درحال‌حاضر وجود دارد. ارزیابی‌های سال ۱۳۹۷ از سوی مرکز آمار ایران، نشان داد از جمعیت یک‌میلیون‌و ۳۰۰ هزار نفری این استان، حدود ۶۰۰ هزار نفر (حدود نیمی از کل جمعیت استان) در قزوین زندگی می‌کنند. نگاهی به وضع آمادگی در سه استان تهران، البرز و قزوین نشان می‌دهد با وجود تهیه بعضی تجهیزات (عمدتا برای بعد از وقوع یک زمین‌لرزه شدید) اولا فعالیت‌های پیشگیرانه در اولویت نیست و به‌طور جدی پیگیری نمی‌شود و ثانیا میزان نیروی انسانی، آگاهی عمومی و قابلیت عملیاتی موجود، تناسبی با ابعاد و تبعات هر رخداد زمین‌لرزه شدید در این ناحیه ندارد. متأسفانه گسل‌های فعالی نیز مانند گسل شمال تهران و گسل‌های کهریزک و ری و اشتهارد، کرج و شمال قزوین و گسل‌های فعال ولی کوچک‌تری مانند گسل طرشت، چیتگر و...، همگی در پهنه شهری جای گرفته‌اند. در شرایط آسیب‌پذیری بالا، معرضیت جمعیتی بالا، نمایانگر سکونت حدود پنج‌ونیم میلیون نفر در حریم یا نزدیک گسل‌های فعال در این ناحیه است. بررسی‌های نگارنده نشان می‌دهد جمعیت ساکن در محدوده گسل‌های فعال در پهنه شهری تهران، در سال ۱۳۹۵ حدود ۲.۲ میلیون نفر در شمال تهران برآورد می‌شود. این جمعیت در حدود ۲۰ سال قبل، حدود ۱.۵ میلیون نفر (از کل جمعیت حدود شش‌ونیم میلیون نفری تهران) و حدود ۷۰ سال قبل چیزی حدود ۱۲۰ هزار نفر (از جمعیت حدود ۵۰۰ هزار نفر) از جمعیت تهران را شامل می‌شده است. باید یادآوری کرد که فرایند مدیریت بحران عمدتا یک فعالیت پیشگیرانه است؛ به آن معنی که به صورت پیش‌فعال و با درنظرگرفتن توان لرزه‌زایی و خطر و ریسک قابل انتظار، سه‌چهارم فعالیت‌ها و بودجه‌ها را باید صرف پیشگیری (آمادگی، مقاوم‌سازی، آموزش، وضع و اعمال قوانین، اصلاح و بهسازی زیرساخت‌های مهم) کرد. البته هرگاه زمین‌لرزه‌ای رخ دهد، «پاسخی علمی» (و نه واکنش احساسی یا مقابله صرفا اجرائی و عملیاتی فیزیکی با تبعات بحران) باید به آن داده شود. پدیده‌های گوناگونی از ایجاد هراس و نگرانی تا ویرانی کامل زیرساخت‌های شهر، می‌توان انتظار داشت؛ مانند آنچه در پنجم دی‌ماه ۸۲ در بم رخ داد و همچنین فروریختن ساختمان پلاسکو در آتش‌سوزی ۳۰ دی ۱۳۹۵، نمادی موردی از ویرانی در پایتخت بود. البته اگر زمین‌لرزه در پایتخت رخ دهد، می‌تواند اساس حکمرانی و اراده امور را متلاشی کند، مانند چیزی که در ۲۲ دی‌ماه ۱۳۸۸ در پایتخت کشور هائیتی در پی یک زمین‌لرزه با بزرگای ۷.۱ در نزدیکی پایتخت -پرت‌اوپرنس- رخ داد. دولت‌ها در حدود ۲۵ سال اخیر به‌ویژه پس از زمین‌لرزه ۳۱ خرداد ۶۹ منجیل، فعالیت‌هایی عمدتا در راستای کنترل تبعات زمین‌لرزه‌ها و در جهت بازسازی بعد از رویداد انجام داده‌اند؛ ولی هم این نوع فعالیت‌ها و هم فعالیت‌های پیشگیرانه، ناقص و البته محدود بوده‌اند.

ادامه در صفحه ۲

یادداشت

شنیدن ساختارمند صدای فقرا

صالح نقره‌کار
وکیل دادگستری

۱. بنیادی‌ترین شعار انقلاب اسلامی حمایت از محرومان و استقرار دولت مستضعفان و برقراری عدالت اجتماعی بود. پیامد استخدام این واژگان در ترمینولوژی آرمان‌خواهانه جمهوری اسلامی، اولویت‌بخشی رژیم حقوقی در تأمین سزاوار منافع طبقات محروم از منظر نظام سیاست‌گذاری اجتماعی و مقررات‌گذاری عمومی قلمداد می‌شود.

۲. پس از چهار دهه بی‌شک چهره کریه فقر زیبنده ایران والاتبار و ثروتمند نیست. نقش دشمنی‌های بیرونی و تحریم ظالمانه انکارشدنی نیست؛ اما وضعیت خط فقر با آمار حداقل هفت درصد شمول با تطبیق شاخص‌های فلاکت شامل بی‌کاری، تورم و تبعیض در توزیع منابع و فساد در بهره‌مندی از اموال عمومی ضمن افول کیفیت تنظیم‌گری فقرزدا در سامانه حکمروایی، گواه اولویت‌ندادن به رفع فقر در خط‌مشی‌گذاری عمومی داخلی است.

۳. این مهم بن‌مایه دولت جمهوری اسلامی و انقلابی است که باید در راستای تأمین زیست شایسته شهروندان، سیاست‌های متوازن و حساب‌شده اتخاذ کند. کار حکمرانی ایجاد تعادل و توازن و رفاه و نظم و امنیت است. این شاخص‌ها نباشد پس کار ویژه خیر عمومی دولت چیست؟ حقوق محرومان در پرتو نظام حمایت اجتماعی نیازمند برنامه‌ریزی بر مدار توسعه انسانی است.

۴. یکی از مهم‌ترین مقیاس‌های پیشرفت کشور، شاخص توسعه انسانی است. این شاخص از سه بخش وضعیت سلامت، درآمد سرانه و آموزش مردم تشکیل شده و بر این مبنا در سال گذشته رتبه ایران در بین کشورهای دنیا، ۶۰ بوده است. این آمار در کنار شاخص فلاکت در سال ۲۰۱۸ که سطح چهار و نیم برابری فشار در زندگی مردم در قیاس با میانگین جهانی را گواه است و نیز تحلیل نماگرهای رفاه اجتماعی معطوف به دهک‌های درآمدی و ضریب جینی دلیلی بر نابسامانی وضعیت محرومان از منظر تنظیم‌گری و مقررات‌گذاری دولت است.

۵. راه دور نرویم. تصویر گورخواب و کارتن‌خواب و کودک زباله‌گرد و متکدی فراروی همه ماست. وقتی کشور با نفت بشکه‌ای هشت دلار در زمان جنگ اداره می‌شد، این مناظر را شاهد نبودیم. دولت و متولیان امر در مقام عمل ضمن ساده‌زیستی و هم‌نوایی با محرومان یک همبستگی مبتنی بر درک متقابل و نه شعار بی‌عمل را به تصویر می‌کشیدند. این همدلی و هم‌زبانی دولتمردان بود که تاب‌آوری شرایط تحمیلی جنگی پس از انقلاب را برای توده محروم فراهم می‌کرد. حالا امید اجتماعی نمی‌تواند اخبار تعدی به بیت‌المال را زمینه تاب‌آوری محرومیت‌ها قرار دهد.

۶. تحقیقات یک روی سکه انتشار هر خبر فساد و اختلاس، تضییع یک حق بزرگ است که به تعبیر امام علی متعلق به زن بیوه و بچه یتیم و نیازمند و محروم است. لاجرم اعتماد و سرمایه اجتماعی ساخته بر آن در برهه کنونی کم‌رنگ شده و باید روی بازسازی آن با تمام توان کار شود.

۷. مباد که سلطه صاحبان سرمایه بر نظام تصمیم‌گیری اقتصادی در کشور باعث بی‌رنگ‌شدن حقوق طبقات ضعیف شود. مباد که رژیم حقوقی بسامد حقوق ذی‌نفعان سرمایه‌سالار فارغ از محرومان باشد. مباد که نقش سیاست‌های عمومی در تهیدست‌شدن اکثریت به بهای مکنت و تکاثر اقلیت، تسهیلگری نظام حقوقی باشد. خط‌مشی‌ای که واردات را مهم‌ترین کانون ثروت‌زا می‌انگارد و دلالی را به‌جای حمایت از کارآفرینی و اشتغال کامل، سکه رایج سیاست‌گذاری اقتصادی می‌شناسد، درست قلب خیر عمومی را نشانه گرفته و بذر فقر کاشته و بی‌عزتی و شرم اکثریت را تسهیلگری می‌کند.

۸. افت ارزش پول ملی در نیم‌قرن از طرفی و افول وضعیت اشتغال و تشدید تورم در فاصله زمانی کوتاه، معجونی از مشکلات را فراروی محرومان حادث کرده است. حکمرانی به‌مثابه پدری دلسوز باید چنان رشید عمل کند که این وضعیت بغرنج به نفع محرومان تنظیم و کنترل شود. سؤال اصلی این است که برای حل این بحران تابع چه الگوی اقدامی هستیم؟ آیا دولت به تناسب شرایط، تنظیم‌گری و مقررات‌گذاری رفاه‌گستری را تدارک دیده است؟ نمودهای بهبود عملکرد کدام است؟

۹. جان رالز تعبیری دوگانه درباره خیر عمومی دارد و آن را حاصل جمع آزادی حداکثری و نابرابری به نفع گروه‌های خاص می‌داند. نظام هنجاری اسلامی ما نیز انبوهی از بایسته‌ها را نسبت به حقوق و تکالیف دولت و مردم و صاحبان مناصب و ثروت‌ها توصیه می‌کند؛ اما از برنامه سوم توسعه به این طرف وضعیت بی‌توجهی‌ها چالش‌برانگیز است. این افت اهمیت فقط شامل تغییر واژه مستضعف به آسیب‌پذیر نیست، بلکه واقعا در امر سیاست‌گذاری عمومی یادمان رفت که قرار بود یک موی کوخ‌نشینان در این رژیم حقوقی به همه کاخ‌نشینان داده نشود.

۱۰. شناسایی و تحقق حقوق محرومان، متضمن تثبیت حکمرانی هم‌گرایانه و همکارانه دایر بر نقش‌آفرینی حوزه عمومی غیردولتی و مشارکت‌جویی بازیگران مدنی فعال در زمینه محرومیت‌زدایی است.

ادامه در صفحه ۲

سخنرانان

یکشنبه اول محرم(۹۸/۶/۱۰)
دکتر سمیه طهماسبی

دوشنبه دوم محرم(۹۸/۶/۱۱)
دکتر غلامرضا ظریفیان

سه‌شنبه سوم محرم(۹۸/۶/۱۲)
دکتر عباس شیری

چهارشنبه چهارم محرم(۹۸/۶/۱۳)
حجت الاسلام احمد مازنی

پنج‌شنبه پنجم محرم(۹۸/۶/۱۴)
حجت الاسلام عبدالواحد موسوی لاری

جمعه ششم محرم(۹۸/۶/۱۵)
حجت الاسلام دکتر منتجب‌نیا

شنبه هفتم محرم(۹۸/۶/۱۶)
حجت الاسلام دکتر محمد مقدم

یکشنبه هشتم محرم(شب تاسوعا)
حجت الاسلام دکتر داود فیرحی

دوشنبه نهم محرم (شب عاشورا)
دکتر ناصر مهدوی

سه شنبه دهم محرم(شام غریبان)
حجت الاسلام دکتر محسن رهامی

ده شب عاشورایی
ده درس از حسین بن علی(ع)

هیأت فاطمه الزهرا(س) در کانون توحید برگزار می‌کند

مراسم سخنرانی در دهه اول محرم

هر شب؛ قرائت زیارت وارث و ذکر مصیبت
مداح اهل بیت آقای قهرمانی

شروع برنامه‌ها: ساعت ۲۱

آدرس: میدان توحید، خیابان پرچم، کانون توحید

خبر به وقت شرق

به
تلگرام شرق
بپیوندید
@sharghdaily